

Minner fra Høie skole

Læring og fysisk fostring på 30-tallet

Av Turid K. Lilleng

Tenk om man kunne være fugl i en tretopp og se sin egen far på skoleveien i 30-åra, komme gående med kameratene fra nabogårdene, med melkeflaske og niste, hilse høflig på læreren, slik det var vanlig den gangen, ta plass i skolestua, bli hørt i geografi og katekisme, sette utfor i hoppbakken, høre praten blant kameratene. Å forestille seg en film dette, en barndom bare noen tiår før ens egen, men allikevel så helt forskjellig, hvordan ville filmen vært? De få fotografiene fra den gangen, i svart/hvitt alle sammen, så alvorspreget. Man tar seg i å tenke; fikk de nok moro og lek mellom gårdarbeid og skoletid? Hvordan var egentlig dagene for ungene som gikk på skolen i Høiekroken?

Faren min het Åge Lilleng. En av skolekameratene, Knut Østensvig, har fortalt om hvordan han opplevde det å være elev på Høie skole.

Selve skolebygget, et stykke nord for Ruudskrysset, var gråmalt og hadde to etasjer. De yngste elevene hadde felles klasserom i andre etasje og hadde lærerinne, mens fjerde til sjuende klasse holdt til i første, hos læreren. Lærerinna var frøken Heineberg, hos henne gikk elevene to dager i uka. Hennes jobb var delt mellom Høie og Skaltorp skole. Lærerne bodde på skolen. I første etasje gikk elevene hos Kåre Krog.

Man satt to og to ved pulten. Ble man hørt i lekser var det opp å stå! Det var ikke mye utstyr man fikk utdelt på skolen, men viskelær fikk man! Skjønnskrift var et av fagene, og i fjerde var det tid for blekkhus. Hadde man gjort et eller annet galt på skolen, hendte det at man måtte stå med armene rett ut til sida og holde i noen krittstumper.

Lærerne på den tiden var ofte strenge. Lærerinna, derimot, var snill og flink, og det hendte at elever på andre skoler misunte Høie elevene som hadde henne. - Men en gang vi skulle få en leksjon i gårdsnavn og hus fra skolen

og i retning Askim, da protesterte alle, forteller Knut. Regla gikk om Berg, Lunder og Hauggård - Nei, det heter «Hogger'n», ropte ungene. Lærerinna kom opprinnelig ikke fra området. Kåre Krog ble respektert av elevene, han var meget interessert i sport. De hadde ikke gymtimer, men til gjengjeld var det full aktivitet i friminuttene. Krog var veldig ivrig på elevenes vegne med fysisk fostring og sto på i alle friminutt. Det var fotball, 60-meter, høyde- og lengdehopp, stor og liten ball. Alle de tolv skolene i Eidsberg møttes til friidrettsstevne på Mysen.

Skoleveien

Knut hadde to kilometers skolevei, flere tok følge underveis, om vinteren gikk de ofte på ski til skolen. Vel fremme var det standard å synge salmevers eller sanger som «Vi vandrer med freidig mot». Knut var god i kristendom, for det var lett å pugge, husker han. Hjemme på kammerset foregikk lekselesinga. Etter veiene var det lite trafikk, men lærer Krog var den som hadde skaffet seg bil, en Ford var det vel. Det var vanlig å hilse på dem som kjørte med hest, av med lua og bukke. Man skulle være høflig ung gutt og vise respekt for de voksne. Helgeklærne var på når man gikk til skolen, på klassebildene har nesten alle hjemme strikkede gensere og jakker. Knuts mor var særlig flink til å strikke til de fire sønnene.

Ikke rom for fleksibilitet

Kristian, eldre bror til Knut, skulle begynne på skolen 1. mai. Men så var dette dagen for farmorens begravelse. Fleksible ordninger var nok ikke oppfunnet. For da måtte Kristian vente et helt år til neste 1. mai for å kunne begynne på skolen. Men da han først begynte, var det bra, og i dag husker han både lærerinna og læreren med glede. I garasjebygningen tvers over skoleplassen var det sløyd, og guttene lagde for eksempel hylleopplegg til vaskevannsfat og speil. samt skoknekter og tannbørsteholdere.

Fritid

Hva vi gjorde på fritida? Vi måtte finne på noe sjøl. Vi sykla om kapp og gikk oppå storveien og «loverte», forteller Knut med sin kvikke replikk. Å lovete er å spasere eller gå og slenge, på unge gutters vis - og storveien, det var veien om Høiekroken. Men idrett var nok den store fritidssyssele, og Krog en sælig stor inspirasjon. Hoppbakken var rett i nærheten, her var Åge og Knut blant de ivrigste. Skolen vant flere ganger i friidrett og stafetter og fikk vandreskjold som hang på veggen. Det var stort at Høie vant. For mange skoler var mye større, Folkenborg for eksempel, hadde nok fem ganger så mange elever.

Plikter hjemme

Hjemme på gården var det å hjelpe til. Ungene måtte ut og luke kålrot så snart de kunne gå, ta opp poteter og slåtte og hesje var de også med på - Det er jo sunt og mye c-vitaminer i kålrot, spiste dere mye av det, spør vi. - Nei, det var ikke vitaminer den gangen!, sier Knut. Så ler vi. Gamle dager er ikke så kjent for oss som ikke har vært akkurat der. Selv om en del elever kom fra enkle kår, kan ikke Knut minnes annet enn at alle hadde tilstrekkelig med mat. Melkeflaska til å ha med på skolen var fylt opp direkte fra fjøset. På brødsnivene i matpakka var det som oftest geitost - og litt ekstra stas når det var pølse. En gang i året ble elevene veid og målt. Hjemme på gårdene var det middag klokka elleve, så de satte av mat til ungene kom hjem. Eftasverd klokka fire var vanlig - og til kvelds gjerne havregrøt. Pultost var vanlig på skiva til frokost.

Fest og spill

17 mai og juletreff var det tilstelning på skolen. Men ikke alle foreldre tillot at ungene tok seg tid til slike atspredelser, for det var stadig noe hjemme på bruket som måtte ordnes. Et bilde fra den mer lystige fritida har festa seg, det var da kameratene i 10-15-årsalderen gikk og spilte langs veien, det var særlig strekningen fra Lindahl til Håkafoss, der Knut, Øyvind og Åge gikk og blåste på 1. tenor, S-kornett og B-kornett. Fast strekning, lang øvelse og gode minner, det er klart de ble gode! Å spille lærte guttene av Senior Haugland. Et av spillelærerens særtrekk var at

han brukte snus. Noen lærte seg å spille kort sammen med gårdsdsgutter, hos dem gikk det i 3-øres knakk., mens de voksne spilte beiteplukk. En sjelden gang dro ungene på kino, det var om lørdagene. Av andre større begivenheter var da lærer Krog satte i gang kakelotteri sånn at elevene i sjuende klasse kunne dra til Vestlandet med buss på skoletur, forteller Knut. Da hadde læreren kjørt opp løypa på forhånd, turen gikk over Hardangervidda og Haukeli, om Vøringsfossen og hjem om Telemark. Det var full ordning med primus og ullteppe, og elevene overnatta i låver på gårder der Krog hadde avtalt med bøndene.

Knut gikk ut av skolen i 1938. Fortsettelsesskolen, der han gikk en vinter, var på Bondehallen. Her holdt også Ungdomslaget til og der var det ringleik og dans. Høie skole ble nedlagt i 1960.

Høie skole I 1938

1. rekke fra v.: Olaf Karlhagen, Asbjørn Hoel, Åge Lilleng, Jens Ledingsrud, Olaf Kåtorp, Emil Høie
2. rekke fra v.: Rut Johansen, Berit Høie, Tonny Kåtorp, Kari Krag, Gerd Ledingsrud, ukjent, Reidun Bergland, Arthur Eiebakke, Bjarne Haga, Andreas Ledingsrud, Odny Ruud, Ingrid Bakker, Eli Ledingsrud
3. rekke fra v.: Anette Bakker, Else Pedersen, Elsa Bakke, Ingrid Sletten, Marta Ledingsrud, Randi Høie · Pedersen, Oddvar Kvakkestad, Knut Østensvig, Arne Hansen, Odd Krag, Kristian Høie, Ole Aas,
Moen, Johan Bakker Bak står lærerinne frk Heineberg og lærer Kåre Krag